

Gorenjec

Št. 2. Leto XIX. - Kranj, 12. januarja 1935.

Uredništvo in uprava je v Kranju, Strossmayerjev trg št. 1. Telefon št. 73. „Gorenjec“ izhaja vsako soboto. Dopise sprejema uredništvo do srede zvečer. Rokopisi se ne vračajo. Neprankiranih pisem ne sprejemamo. — Naročnina za „Gorenjca“: celoletno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din, pos. št. 1 Din.

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Za zakonitost

Morda največjo pozornost v programatičnem govoru ministrskega predsednika Bogoljuba Jeftića je vzbudil oni del govora, ko govori tako odločno, da hoče nova vlada skrbeti za to, da se v naši državi uveljavi povsod zakonitost. Izgovorjene so bile odločne besede, ki so našle hvaležen odmev pri vseh dobromislečnih državljanih!

Znan je latinski pregovor: „Iustitia est fundamentum regnorum“ — pravičnost je temelj držav. Le one države stoje na solidnem temelju, kjer vlada objektivna pravičnost!

Predvsem je potreba, da so v solidni državi zakoni pravični. Predvsem je gotovo, da mora biti vsak zakon v skladu z večnimi, nespremenljivimi, npravnimi zakoni. Človeški zakon, ki podira v družabnem življenju božje zakone, je gotovo krivičen. Nadalje morajo biti zakoni taki, da služijo javnemu blagru. Zakon, ki bi imel pred seboj cilj da koristi le gotovemu delu državljanov, drugim pa bi škodoval, bi bil krivičen zakon, ki bi prava ne delil vsem državljanom enakomerno, ampak bi le gotove sloje protežiral, bi bil socialno škodljiv in krivičen.

Ko pa govorimo o zakonitosti, ne mislimo toliko na pravičnost zakonov, ampak predpostavljamo, da so zakoni v resnici pravični in so jih dolžni vsi državljani spoštovati. Pod zakonitostjo si predstavljamo enakost vseh državljanov pred zakonom in stremljenje vseh državnih oblasti, da pride v vsakem slučaju zakon do veljave.

V takozvani moderni dobi imajo nerodko države sijajne zakone. Formalno je za zakonitost dobro preskrbljeno: zakoni so jasno obelodanjeni, določene so kazni za prestopke, urejeno je pravno razmerje državljanov na papirju lahko naravnost sijajno. Toda kaj pomagajo vsi zakoni, če se pa ne izvršujejo, če jih ne spoštujejo morda ravno oni, ki bi bili prvi poklicani za to.

Države imajo sijajne zakone proti korupciji, a korupcija cvete!

Države imajo lepe zakone proti odevstvu.

Države imajo stroge zakone proti nasilju.

Odkod to? Ker zakon ni prišel do veljave, ker ni poskrbljeno, da se dobri zakoni tudi v resnici izvršujejo.

Zakonitost v državi, to je pravni položaj v državi, v katerem se zakoni za vse državljane enako uporabljajo in državna oblast skrbi, da se zakoni v resnici res spoštujejo, je temelj dobre države, vir blagostanja za vse državljane in pogoj za mir v državi.

Naj bo država urejena tako ali drugače, naj ima najboljše pogoje za obstanek, nikdar ni v njej ne socialnega miru, ne kulturnega in ne gospodarskega napredka, če ne vlada v njej zakonitost.

S tem, ko je naš ministrski predsednik tako odločno poudarjal, da bo nova vlada z vso silo skrbela, da pride povsod v državi zakonitost do veljave, je pač javno priznal, da je potrebno, da sedanja vlada skrbi za zakonitost.

V tem delu ga morajo podpirati pač pred vsem vse oblasti, pa tudi vsi dobromislečni državljani. Fiat iustitia, pere-

at mundus! Naj se izvršuje pravica, zakonitost, in naj propade oni svet, ki pravice noče poznati!

Zavržena obtožba

Kakor je našim čitateljem znano, je g. dr. Sajovic, odvetnik v Kranju, zastopnik g. Jerneja Bohinca, bivšega župana v Trbojah, vložil proti našemu odgovornemu uredniku tožbo. — Rešitev priobčujemo:

Apelacijsko sodišče v Ljubljani je v kazenski stvari zoper Kotlovška Ivana, radi prestopka po čl. 52 zakona o tisku vsled pritožbe obtoženca zoper rešitev okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 3. 12. 1934 opr. št. VIII Kšt 25-34-7, s katero se stavlja Kotlovšek Ivan pred sodišče, po zaslišanju višjega državnega tožilca v seji odločilo:

Pritožbi se ugodi in pobijana rešitev tako spremeni, da se Kotlovšek Ivan ne stavi pred sodišče ter se postopanje ustavi po § 108 k. p.

Zasebni tožilec trpi stroške kazenskepostopanja po § 311 št. 2 k. p.

Obrazložitev.

Bohinje Jernej, bivši župan v Trbojah, se je čutil žaljenega z notico v Gorenjcu z dne 21. 6. 1934, v kateri se je namignilo, da se je za njegovega županovanja jemal denar za agitacijo in piščo pri občinskih volitvah, ter je njegov zastopnik dr. Sajovic zahteval od urednika Kotlovška, da priobči v „Gorenjcu“ izjavo, da obžaluje vsebino članka in izrecno izjavlja, da so podtikanja brez sleherne podlage, da plača po 100 Din za Sokola in za strelsko družino ter stroške drja. Sajovica, ker bo sicer vložil tožbo. Urednik je smatral izjavo za popravek ter je v Gorenjcu z dne 25. 8. 1934 priobčil pod naslovom „Iz uredništva“ dopis: „Dr. Stanko Sajovic, advokat v Kranju, nam je kot zastopnik Bohinca Jerneja, bivšega župana v Trbojah, poslal popravek, katerega nismo dolžni objaviti, ker ne odgovarja zakonitim pogojem.“ Dr. Sajovic trdi, da ta stavek pomeni toliko, kakor da on kot odvetnik ne zna sestavljati tiskovnih popravkov, ter da je toženec priobčil nekaj neresničnega, kar utegne škodovati tožiteljevi časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu in pridobitnemu kreditu odvetnika. Tožitelj nima prav.

Samo z besedami, da popravek ne odgovarja zakonu, brez slehernega dodatka, ni izraženo, da dr. Sajovic ne zna napraviti pravičnega popravka po z. o. t., da je torej slab odvetnik. Pa tudi o kaki insinuaciji ne more biti govora (čl. 52-2 t. 3). Stavek niti na prikrit način ne izraža vrednotenja sposobnosti in znanja odvetnika drja. Sajovica, in zato že objektivno dejanski stan kleвете ni podan.

Ko torej ne gre za kaznivo dejanje, se je moralo odločiti kakor uvodoma navedeno.

Izrek o stroških temelji na § 311 št. 2 kp. —

Apelacijsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 19. decembra 1934.

Dr. Gradnik.

Občinska seja

Dnevni red te seje je imel malo točk, zato pa tem zanimivejše. Zanimive so bile posebne volitve v davčni odbor.

prav tako pa tudi one novega veterinarja, med tem ko je debata o trošarini razodevala že na raznih mestih pojasnjene in obrazložene principe.

Kdor se je hotel iz teh dejstev kaj naučiti, si je lahko napravil zlat nauk, da je namreč mnogo umestneje puščati pristašem ali nepristašem prosto besedo in glasovanje, kakor jih pa vezati na različne neumestne discipline. Mnogo zanimivejše bi bile občinske seje, ko bi se na njih samih stvari obravnavale, kakor pa da se pride že z obravnavanimi pred sejo.

Clani večine se zato javljajo k be-ni večine se radi tega prijavljajo k besedi samo tedaj, če je treba odgovarjati manjšini, sicer bi se pa kar samo glasovalo.

Posebno naj bi ta princip veljal za predstoječe debate o proračunu, ker si cer si ne moremo misliti, da bi bilo mogoče proračun sprejeti brez pritožb, bi bi bile povsem naravne, če se pojmi na javni seji ne bodo popolnoma razbi-strili.

„Slovenski narod“ v svojem poročilu o tej zadnji seji že omenja, da bo rabil občina denar iz trošarine za svoje bodoče zgradbe, ne da bi zvišala občinske doklade. Kaj misli pod zvišanjem doklad, „Narod“ ne pojasnjuje. Zvišane pa bodo doklade že, če ostane pri starem odstotku, kajti davčna podlaga bo prilično toliko večja, da bi doklade ostale iste le tedaj, če se odstotna stopnja zni-ža od 35 na 15.

Pred vsem bo treba natančnega programa in natančnih računov za ta program, potem pa točne izvedbe in oddaje del licitativnim potom, da bomo imeli jamstvo, da ima pristop k tem delom po zakonitih predpisih vsakdo. O tem bomo sicer imeli še priliko govoriti pozneje.

Prvo točko seje je tvorilo poročilo o takozvani žiriji za ljudskošolske načrte. Župan je povedal, da so se sestali nekateri ljubljanski gospodje arhitekti, da bi si ogledali množico dosedanjih osnutkov za novo šolo. Prav je tako! Vendar pa bi si dovolili vprašanje, če ga ni, ki bi v Ljubljani povedal, da imamo teh osnutkov že dovolj in da že dovolj stanejo ter da je povsod na svetu stvar gradbenega gospodarja, da končno določi, kaj in kako bo gradil svojo hišo ali palačo.

Ne moremo misliti, da bi vsi dosedanja arhitekti, ki so delali osnutke, ne razumeli toliko, da bi mogli ustreči bistvenim tozadevnim predpisom. Občutek imamo, da le iz osnutkarstva ne bomo prišli do konkretnih načrtov.

Gospodje! Kranj ima 4000 prebivalcev. Če jih v dobi ene generacije dobi še nadaljnjih 4000, bo to veliko, če bo to pozneje treba razširjenja šole, se bo to v paviljonskem sistemu prav lahko naredilo, ker je dovolj prostora. Povejte torej gospodom arhitektom, koliko nas je, koliko imamo in kaj premoremo ter česar ne zmoremo; pa videli boste, da bo osnutkov kmalu dovolj.

K točki občinske trošarine je g. župan prebral dopis kranjskega gremija trgovcev, ki ga prinašamo v celoti in iz

katerega je jasno razvidno odklonilno stališče kranjskega trgovstva proti občinski trošarini v sedanji obliki. Župan je k vsem 4 v tem dopisu izraženim željam in ugovorom kranjskega trgovstva zavzel odklonilno stališče.

K prvi točki je omenil, da bo trošarino plačevala po večini industrija, k drugi, da je mnenja, da bode stroški pobiranja majhni v primeri z dohodki. Radi podeželskega ljudstva je izjavil, da se bo postopek omilil. K 4. točki pa je pripomnil, da zna večina sama izračunati koliko bodo znašale občinske doklade na direktni davek in da ve sama, koliko denarja bo za svoj investicijski program potrebovala.

Ko je bil tako dopis gremija analiziran in po županu popolnoma zavržen kot povsem neosnovan in upoštevanja nepotreben, je vstal g. Maks Fock in govoril takole:

Gospodje odborniki! Vprašanje trošarine razburja zadnje tedne duhove mesta in to več ali manj po nepotrebnem, ker bi se dalo zadevo urediti povsem mirno, ko bi obstajalo na strani večine stremljenje odkritega sodelovanja in temeljite razbistritve zadeve, predno se jo je namenilo javnosti.

večina občinskega odbora pa je bila kar zadovoljna, da je manjšina lojalno glasovala za povišanje postavk prvotnega davka na blagovni promet, potem pa je na podlagi tako izglasovanega trošarinskega okvirja si vzela pravico tolmačiti provedbo pobiranja trošarine.

Manjšina je pokazala, da ji gre za stvar in ne za principijelno opozicijo, večina pa je že pri volitvi v trošarinski odsek, ki se je vršila na predzadnji občinski seji, pozabila na to, da je i manjšina glasovala za nove postavke ter je v svesti si svoje velike moči, imenovala v ta odsek samo pripadnike večine.

G. Fock je opozoril, da zastopa manjšina v občinskem odboru ogromen del vseh pridobitnih slojev in da bi ji tedaj po vsej pravici šlo zastopstvo v tem trošarinskem odseku in da bi bilo to tem umestneje z ozirom na javno kontrolo.

Dobro vero, ki jo je manjšina v tej zadevi posvedočila, je dobila povrnjeno, na zgoraj opisani način, za to pa da bo odslej pri vsakem glasovanju previdnejša in se ne bo udajala milim glasovom v potrebah denarja za občinske svrhe.

Posebno ostro je g. Fock kritiziral znano občinsko okrožnico, s katero se je zahtevalo, da vsi trgovci do 19 dec. 1934. prijavijo svoje zaloge, da se jim naknadno predpiše na nje trošarina. Omenil je da se je samo odločnemu nastopu ogromne večine pridobitnih slojev, ki jo zastopa manjšina v občinskem odboru, zahvaliti, da je večina uvidela nevzdržnost tega svojega odloka ter opustila popisovanje zalog in naknadno odvajanje trošarine. Odločno se je zavaroval proti domnevi, da bi bila manjšina glasovala za tak način izvedbe pobiranja trošarine ter povedal, da se je ta ukrep izvršil na priporočilo nekega ljubljanskega gospoda, ki je bil pač premalo poučen o kranjskih zadevah.

Kranj ima 4000 prebivalcev in je zato mnogo premajhen, da bi se mogel užitninsko zapreti po zgledu velikih mest.

Osobito je grajal način, kako je občina nastavila nove organe, ne da bi o tem na sejah smatrala sploh potrebno poročati. Čeprav je ravnatelj Košnik pojasnil, da daje pravilnik upravi pravico do takega nastavljanja, vendar to nikakor ne opravičuje postopanja v tako važni zadevi, kakor je nastavitev 6 ali več občinskih organov, kajti poleg pisanih koncesij obstoje tudi še nepisani oziri in pravila lojalnosti, če se jo hoče obojestransko respektirati.

Gotovo je, da se v današnjih razmerah privoščijo vsakomur grizljaj kruha, vendar se mora pa tudi na drugi strani ozirati, da se z prenačlenjenimi koraki, z nastavitvami ne jemlje nase baš za take existencije veliko odgovornost, osobito če bi se izkazalo podjetje kot nerentabilno in predrago.

Pomisliti je treba, da se nalaga ne samo občini velika bremena, temveč tudi posameznim interesentom, ker gre 90% v Kranj uvoženega blaga spet iz mesta ter je za to blago treba voditi evidenco in odpise ter povračevanja, kar vse bi povzročalo tudi trošarinam zavezanim silno mnogo dela. 4000 prebivalcev v resnici ne more letno toliko konzumirati, da bi pri današnjih tarifah, če se pojem tarife strogo prevede, mogla ista donášati toliko, da bi imela občina od nje večjo korist, kakor preje od davka na blagovni promet.

Če pa se nekatera industrijska podjetja le prostovoljno in brez pritožbe podvržejo trošarinskim dajatvam za robo, ki v resnici ne spada pod pojem trošarine, potem je to samo nekaj dar občini od strani teh podjetij, ki pa more vsahniti vsak dan in za katerega prejemanje ni treba posebnih organov. Vse to je vršila preje železnica in pošta in ta davščina je bila prav tako prostovoljna ter pobrana skoro brez vseh stroškov.

G. Focku je na kratko odgovoril ravnatelj Košnik, ki je rekel, da so ta izvajanja brez jedra, župan pa mu je vnovič poslal od drugega konca mize že trikrat ponovljen epiteton, na kar pa to pot g. Fock ni reagiral.

Na to je bila seja zaključena. Pritožbe gredo seveda svojo pot naprej, pobiranje trošarine pa se vrši vsekakor v uvidevnejši obliki in že samo za to gre hvala opoziciji, posebno pa zato da se je preprečilo popisovanje starih zalog.

Župan je nato želel vsem odbornikom veselo in srečno novo leto.

II. Evharistični kongres v Ljubljani

Glavni pripravljalni odbor za II. Evharistični kongres v Ljubljani združuje doslej okoli 150 oseb pri vnetem delu za to veliko prireditev. Obstojajo že 20 pododborov, ki pripravljajo v podrobnostih vse potrebno.

Dolžnost naših odrov v Evh. pripravi. Že večkrat in na razne načine je bilo povedano, kako bi mogli naši odri vršiti prevažno nalogo pri verski obnovi našega naroda. „Katoliška akcija potom teatra“, to je geslo, katerega pomembnost tudi pri nas hvala Bogu postaja vedno vidnejša. Tembolj je potrebno, da se zavejo odri svojega odgovornega dela in poslanstva sedaj ob pripravah na kongres. Bolj kot kdaj naj v tem letu gojijo versko igro, gotovo pa samo versko neoporečno igro. Za ev. potrebne nasvete naj se odri obrnejo na „Založbo Ljudski oder“ v Kranju (odnosno v Ljubljani, Miklošičeva c. 7.), katere vodja je član kongresnega pripravljalnega odbora. Bilo bi znak umevanja kongresnih potreb, če bi povsod priredili vsaj eno predstavo, katere čisti dobiček bi naklonili za stroške kongresa.

Prvi lepaki za Evharistični kongres so izšli z besedilom škofovega vabila. Stalno naj opozarjajo vernike na kongres. Zato jih nalepite na taka mesta, kjer bodo ostali dalje časa ohranjeni.

Okrožnica št. 2 z navodili za delo Pripravljalnih odborov v mesecu januarju je bila razposlana vsem odborom oziroma župnim uradom. V slučaju, da jo odbor ni prejel naj nemudoma sporoči na „Glavno pisarno za Evh. kongres“, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

Skiopitično predavanje: „Evharistični kongres v besedi in sliki“ je priredilo Prosvedno društvo v Retečah pri šk. Loki v nedeljo 6. jan. Ob priliki predavanja so se nabirali prostovoljni prispevki za kongres. V ponedeljek 7. jan. je KA v Šiški priredila tudi skiopitično predavanje. Povsod je predaval tajnik Gl. odbora g. Vinko Zor in je poslušalstvo z napeto pozornostjo sledilo govorniku. Na Sodalni konferenci za ljublj. dekanijo je bil tudi referat o zgodovini Evh. kongresov v sredo 9. jan. prav tako na kamniški konferenci, ki je bila v Kamniku v četrtek 10. jan. Tudi na teh konferencah je referiral in podal glavne slike o Evh. kongresih gl. tajnik.

DELA VSTVO Poštenje!

Zadnja „Delavska politika“ prinaša dolg članek iz Kranja pod naslovom „Strah pred zavednim delavstvom“. Po opisu splošno znanega žalostnega delavskega položaja preide dopisnik na posamezne strokovne organizacije. Že takoj pri prvih besedah se dopisniku zmešajo pojmi, ko pravi:

„Pa bodo zopet rekli naivni delavci, saj imamo tri organizacije, pri kateri pa so zavedni delavci? Odgovor je kratak in jase. V Kranju imamo samo eno pravo delavsko organizacijo, to je razredna organizacija, ki se bori za izboljšanje položaja delavstva brez razlike vere in narodnosti. Potem pa imamo še takorekoč plave in bele organizacije, ki pa sta ena nacionalna, druga verska organizacija in delita torej delavstvo po veri in nacionalizmu, dočim družni razredna organizacija vse delavstvo brez razlike...“

Če bi poznal dopisnik vsaj nekoliko Karla Marxa, bi moral vedeti, da je človeška družba sploh razbita v dva razreda, v izkoriščevalce in izkoriščane. Med izkoriščane spada vse delovno ljudstvo, torej so vse delavske organizacije ipso facto razredne organizacije. Zakaj pa dopisnik zamolčava pravi naslov svoje „razredne“ organizacije, nas vsekakor zanima. Ali je morda že premalo privlačen?

K besedam glede plavil bi mi ne imeli prav nič pristaviti, razen pripombo, da rdeči in plavi v Delavski zbornici sede v bratovskem objemu, zaradi ljubih stolčkov seveda.

Za plavimi pridejo v Delavski politiki na vrsto beli:

„Delo belih (JSZ) pa poznamo v Kranju še iz časa usnjarske organizacije in sklepanja kolektivne pogodbe. Govore naj pa prizadeti sami. Preteklo leto so nam pa zopet pokazali pravo lice. Kdor jih pozna, od njih tudi drugačnega dela zahtevati ne more. Saj katoliško načelo še vedno velja, razlike med ljudmi morajo biti. (Gospod naj ostane gospod, hlapec pa hlapec. Da bosta oba zadovoljna, pa morata biti pod okriljem katoliške akcije, če je delavec lačen, mora pa molčati, da se ga gospod usmili)...“

K zgornjemu bi pripomnili sledeče: Glede usnjarske industrije naj govore prizadeti sami. Kaj je pa JSZ dosegla lansko leto v Kranju, delavstvo samo dobro vé. Ne le, da je v številu članstva v teku pol leta prekosila obe drugi organizaciji, ampak je tudi na strokovnem polju dosegla uspehe, kakršnih obe drugi organizaciji v tem času še zdaleka nista. Vodila je težke boje, najhujše doslej v Kranju, naredila nešteto intervencij, celo v podjetjih, ki imajo večinoma rdeče delavske zaupnike, ki pa svojim dolžnostim niso bili kos. Gotovo je, da zaradi najhujše reakcije s strani kapitala Jugoslovanska strokovna zveza ni delala čudežev — toda storila je — med tem, ko so drugi spali — kar je v danem položaju storiti mogla.

Tako je reševala JSZ delavstvo, ki je danes kljub 12 letnemu delovanju rdečih v Kranju v mnogo slabšem položaju kot je bilo pred leti. V koliko je te bede po tovarnah kriva rdeča organizacija zaradi svoje nedelavnosti, bodo sodili in že sodijo delavci sami. — Kaj je pa storila JSZ na organizatoričnem polju, bodo morda pokazale volitive obratnih zaupnikov, katerih se nekatere organizacije zelo zelo boje.

Kako naj n. pr. razlagamo to, da so rdeči določili nedeljo za dan volitev v tovarni Jugočeski? Zakaj ne marajo, da delavci na delovni dan, ko je vse zbrano, sodijo in obsodijo, kdo je vreden in nevreden njihovega zaupanja? Ali jih je strah obsodbe? Delavstvo pa se bo v interesu zboljšanja svojega položaja kljub temu teh volitev udeležilo in poverilo zaupanje ljudem, o katerih vé, da jim bo skrb za delavstvo najvišji zakon, visoko nad skrbjo za lastne osebne koristi. Kateri so ti ljudje, o tem je kranjsko delavstvo že precej na jasnem. — Podoben „izhod za silo“ so hoteli rdeči napraviti tudi v Jugobruni, vendar se jim je ta rešilna bilka izmaknila.

Delavstvo je danes že sito praznih, če tudi visokih besed. Tudi na razna lepa gesla se ne da več loviti, kakor se je dalo včasih. Ljudje, ki so poznali delavstvo samo ob časih volitev, so si delavsko zaupanje pokopali. Delavstvo hoče danes dejanj, zakaj lačen želodec se ne potolaži niti s ploho še tako lepih besed.

Jugoslovanska strokovna zveza je z dejanji pokazala, kako se mora delav-

Lavtižar Josip:

Junaška doba Slovencev

Zgodovinska povest iz 15. stoletja. Godi se na Gorenjskem v dobi turških vpadov.

Nadaljevanje.

»Vi kot podložni kmetje s celim zemljiščem 34 fenigov, polzemljakarji 24. rokodelski pomočniki, posli in dninarji 7, berači pa 2 feniga.«

Zdaj so se kmetje nekoliko oddahnili, ker so pričakovali višjega davka. Vsota 34 ali 24 fenigov se jim ni zdela tako visoka.

»Toliko že upamo spraviti skupaj«, je dostavil Urh z Žiganje vasi. »Pripoznam tudi to, da je davek pravično razdeljen. Tisti naj plačujejo več, ki imajo več premoženja.«

»Še med berači je treba delati razliko«, je omenil Podlogar iz gozda. »Nekateri so res siromaki, več je pa tudi takih, ki bi prav lahko toliko plačevali, kakor mi kmetje. Poglejte Balanta iz Sničnega, saj ga poznate. Močan je in nič pohabljen, toda len brez primere. Vsakih štirinajst dni obhodi vse vasi pod gorami, od tukaj do Radovljice in od tukaj do Predvorja. Koliko dobi po kmetih, koliko posebej še v Trziču! In tak naj bi plačeval tudi samo dva feniga!«

»Da, lenuh je«, je pritrdil Mali z Golni. »Pa pustimo ga, saj ni naša stvar, da bi preiskovali, koliko naj kdo plača. Za zdaj bodimo zadovoljni, da nam niso še več naložili. Kako pa se imenuje novi davek?«

»Pravijo mu životna štirba ali po nemško Leibsteuer«, je pojasnjeval Grašič. »Do-

hodke iz tega davka bodo porabili za poravnavo cesarskih dolgov. Saj ste že večkrat slišali, v kakšnih težavah živi cesar Friderik. Ne bi bil rad na njegovem mestu.«

Med tem pogovorom so ugledali možje gospoda, ki je jahal proti njim.

»Naš graščak grof Jurij Lamberg«, je zašumelo med kmeti.

Sneli so širokokrajne klobuke in vstali izza mize. Grašič pa mu je šel naproti in ga spoštljivo pozdravil.

Grof je bil krepke postave in že v letih. Kdor bi mu jih prisodil šestdeset, bi ne bil v preveliki zmoti. Sivkasta, kratko prstrižena brada mu je obrobjevala dobro rejeni obraz. Na obrazu so se sledile prijazne poteze. Imel je lično naguban bel ovrtnik, na glavi pa okroglo svileni pokrivalo. Nosil je črn baržunast plašč, irhaste hlače in visoke škornje. Na petah so se lesketale srebrne ostroge in tudi belec se je ponašal s srebrno opravo. Ob boku je visela grofu z zlatom okovana nožnica, v kateri je tičal meč. Dva psa sta bila grofova spremljevalca.

Zadržal je konja in dalj časa govoril s kmeti. Kranjski jezik je obvladoval bolj težko, vendar tako, da so se razumeli. Slovenščina je bila sicer tja do 13. stoletja zelo razširjena. Niso je govorili samo preprosti kmetje, temveč tudi deželni knezi in njihovi spremljevalci. Znano je, da je bila pri umeščanju koroških vojvod slovenščina zakazana. Toda od konca 13. stoletja naprej je bila v veljavi le med preprostim narodom, v cerkvi med verskim poukom in de-

loma tudi pri sodišču. Višji stanovi so ravbali poleg nemščine prav radi latinščino. V latinskem jeziku so pisali knjige, pogodbe in druge javne listine.

Ko je večina graščakov občevala bolj osorno s podložnimi, ni kazal grof Jurij Lamberg tiste visokosti, ki bi bila izdajala velik razloček med njim in kmetskim ljudstvom. Rad je prišel med narod, izpraševal o njegovih potrebah in velikokrat pokazal svoje plemenito srce. Bival pa je več v Ljubljani in v Škofji Loki kakor na svojem gradu pri Trziču. V Ljubljani je bil namreč cesarski stotnik, pozneje pa glavar freizinskih posestev v Škofji Loki.

Dan je šel že proti večeru, ko se je poslovil grof iz Križev. Prav rad je videl, da sta osedlala tudi Grašič in Zorman vsak svojega konja in ga spremljevala. Jahali so čez bistrski most in od tu navzgor, kjer je sameval močno utrjeni grad Gutenberg. Dandanes je v razvalinah. Pravijo mu Hudi grad.

II.

LAMBERGOV DOM POD PLANINO DOBRČO

Stoji, stoji tam beli grad, gospod se žlahtni in gospa v njem gor in dol sprehajata, za bele roke vodita.

Bila je že noč, ko so dospeli naši trije znanci na grad Gutenberg. Grašič in Zorman sta odjahala nazaj v Križe, grof pa je dal s piščalko dogovorjeno znamenje, naj spustijo most čez okop in odprejo grajska vrata. Takoj je zažarela v oknu sprednjega

stolpu svetilka, zaškripal je ključ in odprt je bil vhod na dvorišče. Grajski nadzornik, ki so mu rekli kastelan, je z oboroženim stražnikom spremljal grofa v prvo nadstropje, zunaj pa sta psa obletavala zidovje, vsa vesela, da sta prišla z grofom spet domov. Njun glas je odmeval po samotni okolici in se počasi izgubljal v daljavi.

Kakor lastovčje gnezdo je bil postavljen grad Gutenberg na strmih pobočju planine Dobrče. Ob strah ga je varovalo gorovje in le sprednja stran je bila odprta južnemu solncu. Okrog in okrog ga je obdajal globok jarek, čez katerega je bil pred glavnim vhodom razpet most. Zvečer so odstranjevali most, da nihče ni mogel v notranjščino. V nevarnih časih srednjega veka so bile take obrambne naprave zelo potrebne, ker so Turki vedno napadali naše dežele. Takrat so večinoma vsi gradovi stali v bregovih, da sovražnik ni mogel priplezati navzgor. Če pa bi bil prišel blizu, se je grajska straža lažje branila napadov. Z višine je valila kamenje na sovražnike, metala puščice nanje in jih dostikrat polivala z vročo vodo. Čeprav je bil že iznajden smodnik, so imeli še dolgo potem glavno vlogo v bojih jezdec na konjih s sulicami ali z meči v rokah. Puške so bile tako nezanesljive, topovi pa tako okorni, da je bilo vojskovanje zelo otežkočeno.

Bogata plemenitaška rodovina Lambergov — kmetje so jim rekli Lambergarji — je prišla leta 1360 iz Dolenje Avstrije na Kranjsko. Naša dežela se jim je tako priljubila, da jim je postala druga domovina.

stvu pomagati, zato se ne boji nobenih volitev. Ne gre ji za stolčke, gre ji za rešitev delovnega ljudstva.

Glede nadaljne pisarije rdečega dopisnika ni vredno, da bi govoril. Saj je takega besedičenja o kršćanstvu polno

rdeče časopisje in dopisniku ni bilo težko te besede kje prepisati. Priporočili bi dopisniku bolj trezno in objektivno gledanje tudi na delo razredne organizacije Jugoslovanske strokovne zveze!

Delu čast!

Tone Fajfar.

Tedenske novice

KRANJ

Igra. V nedeljo 13. l. ob 4 popoldne ponovi v Ljudskem domu JSZ igro **Peterčkove poslednje sanje**. Igra je kakor nalašč za sedanji čas in je primerna tako za mladino kakor za starejše. Opozorjamo pa tiste, ki v nedeljo niso mogli dobiti vstopnic, da jih pravočasno kupijo, da ne bo spet razočaranja.

Mesto venca na grob ge. Marije Šarc je daroval g. Joško Zabret, tovarnar v Britofu, Vincencijevi družbi v Kranju 300 Din. Bog plačaj!

Brivnice v Kranju opozarjamo, da novi banovinski predpisi glede odpiranja in zapiranja brivskih delavnic ob nedeljah določajo, da se smejo brivnice ob nedeljah in praznikih odpreti šele ob pol 8. Kranjski brivski mojstri se teh predpisov ne drže. Nekateri bi sicer radi v smislu oblastnih predpisov odpirali ob praznikih svoje delavnice, a tega ne morejo radi konkurence drugih. Vse brivske mojstre oz. lastnike brivskih salonov v Kranju javno pozivamo, naj se vsi točno drže predpisov odredbe kraljevske uprave glede zapiranja in odpiranja delavnic. Dosedaj v Kranju ni mogel brivski pomočnik ob nedeljah niti k sy. maši, ko so se brivnice ponekod odpirale že pred 6. uro zjutraj. Če kdo ne bi hotel odpirati ob praznikih brivske delavnice ob predpisani uri, bo pač morala oblast iz socialnih ozirov, pa tu fantje, udeležite se sestanka polnoštevno!

Božične počitnice za naše dijaštvo so prenehale z 10. januarjem, v petek 11. januarja se je pričel redni pouk.

Prof. Fr. Korbar je šel iskat zdravja na zagrebško kliniko in je dobil v ta namen 3 mesece dopusta. Velikemu prijatelju gimnazijske mladine želimo vsi skorajšnjega zdravja in vrnitve. di radi drugih brivskih salonov nastopiti proti onim, ki bodo še nadalje kršili zakonite predpise.

Sneg je zapadel 8. januarja. — Naši sportniki so težko čakali nanj. Sedaj pa staro in mlado trenira na dilcah.

Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije je Kranj dostojno praznoval. Vse mesto je bilo v državnih zastavah, v mestni župni cerkvi se je opravila slovesna služba božja, katere so se udeležili vsi uradi in mnogo občinstva.

Katoliška akcija v Kranju je imela v četrtek 10. januarja versko predavanje s skioptičnimi slikami o evharističnih kongresih. Predaval je zelo zanimivo čg. Vinko Zor, tajnik osrednjega vodstva KA.

Fantovski odsek KA ima svoj redni sestanek v sredo, dne 16. januarja ob 8 zvečer v dvorani Ljudskega doma. —

Nova brv preko Kokre ob starem kopalšču je že nekaj tednov v prometu. Staro je odnesla, oziroma poškodovala jesenska povodenj. Nekaj časa ni bilo mogoče preko Kokre pod hišo g. Focka v Kranj iz Huj. Hujanci so zelo pogrešali brvi, še bolj pa kranjski trgovci na trgu. Za brv so Hujanci zbrali nekaj denarja in ves hrastov les za brv, ki je zdaj nekoliko širša kot prejšnja in tudi nekoliko višje ležeča ter solidnejše izvršena.

Grob. V boljšo domovino se je preselila po težki bolezni M. Koll. Pogreb je bil 11. t. m. Prizadeti družini naše sožalje!

Pravoslavni božič v Kranju. Slovenski narod poroča: V Kranju je okrog 50 pravoslavni vernikov, ki formalno sicer niso organizirani. Toda ing. Peter Bulić, uradnik Radoslav Kolar in Soko Čirić so začeli akcijo, ki jo je denarno omogočila tudi Česka beseda. Omogočili so tako, da se je danes, na pravoslavni badnji dan, vršila v veliki dvorani Narodnega doma, ki jo je dalo na razpolago Sokolsko društvo, pravoslavna služba božja. Na steni sta viseli ikoni sv. Save in sv. Ahimija, v kotu so bile postavljene pravoslavne jaslice, sredi dvorane pa provizorični oltar. — Obrede je opravil ljubljanski prota Djordje Budimir v spremstvu dijakona Rešetarovića. Pel je ljubljanski cerkveni pravoslavni zbor, ki ga tvorijo pravoslavni Rusi in katoliški Slovenci. Ob pol 10 se je vršila pravoslavna maša, namenjena pravoslavnim vernikom. Obred v staroslovenskem jeziku pa je privabil tudi množico kranjskih meščanov. Med mašo je prota Budimir v nagovoru poudaril, da je to prvo pravoslavno cerkveno opravilo v narodnem Kranju.

Nato je sledil parastos za blagopokojnega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Dvorana je bila čisto zasedena. Parastosa so se udeležili sreski načelnik dr. Franc Ogrin, župan Ciril Pirc, orožniški major Hasanagić Camil, komandant mesta kap. I. kl. Kosta Milutinović, generalni direktor tovarne Jugočeške gospod. Maks Horiwitz in drugi zastopniki društev in organizacij. Po parastosu se je spominjal v lepem govoru prota Budimir dela in žrtev blagopokojnega kralja. Sledilo je deljenje žita, najprej županu Pircu, potem sreskemu načelniku dr. Ogrinu in vsem ostalim. Končno je prota krstil troje sester Markovih, ki so bile doslej brez vere in so stopile v pravoslavno vero. Nato se je vršil skupen obed v hotelu Jelen.

Vsaka gospodinja, ki hoče svoje perilo ohraniti dolgo let, pere dosledno le z Zlatorog-ovim terpentinovim milom. Zlatorog-ovo terpentinovo milo se stoji le iz najboljših surovin, zaradi česar zajamčeno ne škoduje niti najfinejši tkanini. Zlatorog-ovo terpentinovo milo je domač izdelek. Priporočamo ga vsem gospodinjam!

V soboto in nedeljo domače koline hotel „Jelen“ Kranj

Sport

Strelska družina v Kranju. Občni zbor strelske družine se je vršil dne 29. decembra 1934. Poročila posameznih funkcionarjev povedo, da je bila družina v letu 1934 v resnici na višku svoje delavnosti. V znak zaupanja je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika družine g. ravnatelj Mohor Ciril s celim dosedanjim odborom. Kot novi odborniki so bili izbrani: za podpredsednika g. žand. major Osmanagić Džamil, a za odbornika pa g. Bohorić Franc in

BREZJE

Smrt. Ignacij Frtin, župnik v pokoju, je umrl dne 11. januarja na Brezjah. — Pogreb bo v nedeljo 13. t. m. ob pol 3 popoldne na Brezjah. — Pokojnik se je rodil 22. julija 1858 na Breznici, za mašnika je bil posvečen 7. julija 1883. Služboval je kot kaplan v Mošnjah, kot kaznilniški kurat v Begunjah, kot župnik pa več let v Beli peči pri Ratečah in v Zasipu pri Bledu. Vpokojen je bil let 1929 in je od takrat bival na Brezjah. Bil je vsestransko vzgleden duhovnik. Pokojnik je bil bratranec msgr. Tomo Zupana. — Naj mu sveti večna luč!

Smučarji!

Smučarske obleke za gospode in dame	Din 390.-
Samo hlače	„ 150.-
Smučarske čepice	„ 30.-
Smučarski šali	„ 10.-
Smučarske obleke za dečke	Din 290.-

TIVAR OBLEKE

CERKLJE

Nesreče. Na Krvavcu se je pri smučanju ponesrečil ravnatelj Kmetijske družbe g. ing. Bogdan Ferlinc. Zlomil si je nogo v členku.

Potegavščina. Onega dne se je dogodilo, da je prišla zlahta tam iznad Ljubljane pokopavat dragega jim Luko na Zg. Brnik, Luka pa je lepo za pečjo sedel in svojo ljubo fajfo kadil in še malo ni mislil na smrt. Zalujočim ostalim je Luka komaj dopovedal, da je še živ in da jih je že kdo potegnil. In tedaj so vsi skupaj spoznali, da si je neki klatež izmislil to novico v upanju na dobro večerjo in prenočišče.

Ljubezen in pravičnost. Nekateri bi nas radi učili krščanske ljubezni. Tem povemo, da je pred ljubeznijo še pravičnost in poštenost in da to velja posebej v javnem življenju. Kdor se teh ne drži, ni vreden ljubezni, ker jo sam zlorablja. Ves katekizem je treba znati in se po njem ravnati, ne le to, kar komu „glah paše“.

Trije nesveti kralji. Zelo se je razpasla navada koledovanja okrog praznika sv. Treh kraljev. Tako so letos otroci, ne iz domače fare, ob tej priliki v neki hiši izmaknili par kovačev. Naj bi se to kraljevanje v bodoče omejilo le na domačo vas, ker ni preveč vzgojno, da se otrok potika tako okrog.

Pozor! Ženini in neveste! Pozor!

Preden se odločite za nakup bale, pridite v našo trgovino in se prepričajte o najboljšem blagu in najnižjih cenah.

Naše reklamne cene so:

Klotaste odeje samo Din 99.—
Volneni koci samo Din 55.—
Cvilh za madrace samo Din 1.—
Platno za rjuhe, 150 cm široko samo Din 15.—
Platno za oblačila samo Din 8.—
Platno za brisače samo Din 7.—
Bela kontenina samo Din 5.50.

Obleke za žene in neveste po tovarniških cenah.

Priporoča se najcenejša trgovina na Gorenjskem

Logar & Kalan manufakturna založba lastnik Srečko Vidmar **Kranj**

Fantovski odsek KA ima sestanke vsak četrtek zvečer ob 8. Zelo so potrebni, zato vredni tudi nekaj žrtve. Fantje, vabljeni!

ŠENCUR

Lepa smrt. Na sveti večer med polnočno sv. mašo se je preselil v deželo mrtvih 78 letni Pipan Franc. Presrečni mož se gotovo raduje plačila v rajski slavi in zre z jasnih višin poveljan nas.

Najdeno kolo. Zadnjič smo poročali o tatvini kolesa, ki se je sedaj našlo. Lastnica ga je dobila čez nekaj dni razdrtega in zloženega v vrečo za domačo ograjo.

ŠMARTIN PRI KRANJU

Delavstvo ima v nedeljo velik shod v Šmartinskem domu ob 10 dopoldne. Šlo bo za volitve obratnih zaupnikov. Pri-
dejo naj vsi in pripeljejo še drugih.

KRIŽE

Občinska seja. Po petih tednih je bila 29. decembra lanskega leta spet redna občinska seja. Na dnevnem redu je bila med drugim volitev novega davčnega odbora, v katerega so bili izvoljeni člani gg. Gradišar Andrej iz Križev, Snedic Franc iz Dupelj in Anton Škrjanec iz Žiganje vasi. Nato je bila prečitana okrožnica oblasti glede občinske pisarne, ki se še vedno nahaja v Dupljah, namesto v Križah. Občanom je znano, da se večina občinskega odbora protivi temu, da bi prišla pisarna v Križe. Ta večina pa je obljubljala premostitev pisarne v Križe za časa volitev. Nadalje je občinski odbor razpravljal o šolski reviziji.

PRIMSKOVO

Javnega protesta naših fantov in mož, ki so zahtevali v cerkvi prostor, se je že pokazal uspeh. Vendar opozarjamo še vedno na dostojnost v cerkvi.

Fin radijski aparat

med najboljšimi tipami znamke PHILIPS (Superinductance 650), šest žarnic, štirje „superinductance“ krogi, vdelan elektrodinamičen zvočnik, mikrometerska skala, ohišje v orehovini, popoln priključek na tok, normalni in dolgi valovi, nabavna cena Din 8400, prodam za polovično ceno (tudi na obroke) zaradi nabave aparata z vsemi valovnimi dolžinami. Prof. N. Kuret, Tyrševa 14, Kranj.

Specialne gojzarje

ročnega izdelka in vse vrste čevljev za sport in smuk kakor tudi snežk in galoš dobite v trgovini

Fr. Strniša, Kranj

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela.

Najprimernejša darila Vam nudi priznana solidna tvrdka

B. RANGUS, zlatar, Kranj

Uradi, javni lokali, tovarne in c. tvrdke — zanimajte se za stenske ure Reform. Brez navijanja in električnega toka. Točne informacije in vpogled v trgovini.

Gospodarstvo

Iz občinske seje v Kranju

Vjavni občinski seji dne 8. decembra je g. župan prebral in komentiral sledeči dopis grem. trgovcev v Kranju v zadevi občinske trošarine:

Podpisano združenje je na svoji današnji seji razpravljalo o novi občinski trošarini, ki je stopila v veljavo 15. t. m. ter se soglasno izreklo proti pobiranju sedanje trošarine, ter stoji na stališču, da ostane pri starih postavkah, kakor pri starem načinu pobiranja s formalnim popravkom, da se stare trošarine na blagovni promet prilagodi v smislu zakona o občinah novemu nazivu. Do tega stališča smo prišli po vsestranskem razmotrivanju in utemeljevanju po sledečih razlogih:

1. Trošarina v sedanji obliki, pa bodisi glede višine kakor načina v pobiranju bo zadela v prvi vrsti naše domače, male in srednje gospodarske sloje, v prvi vrsti trgovce in ne tuja podjetja, kakor je bil prvotni namen.

2. Ako bo občina hotela dosledno izvajati sedanji občinski trošarinski pravilnik, bo morala na eni strani tako pomnožiti kader uslužbencev, da radi izdatkov na tej strani ne bo onega efekta, kakor se ga morda pričakuje, med tem, ko bo dalo zavezancem na drugi strani ogromno dela, posebno onim, ki se bodo hoteli posluževati določila zadnjega dstavka člena 3. pravilnika.

3. Pomisleki so, kakor se je že izkazalo, tudi v tem, da se z enako novo obremenitvijo ustvarjajo sitnosti in sikanja, ki razburja posebno podeželsko ljudstvo, na katerega je Kranj najtesneje navezan.

4. Razpravljalo se je tudi o potrebi predmetne trošarine ter so zavzeli mne-

nje, da kranjski občini ni bilo baš potrebno, da si proračunski primankljaj išče kritje z uvedbo trošarine v tako zasnovanem stilu, posebno še, ako se pomisli, da bo občina radi zvišanja pridobnine za ca 68% prejela na občinski dokladi znatno več, kakor pa znaša izkazani proračunski primankljaj.

Z ozirom na navedeno se obračamo na naslov, da o predmetni trošarini ponovno in z vso natančnostjo razpravlja, posebno z ozirom na iznešene pomisleke, ter prosimo, da nam sporoči glede predmeta svoje stališče, ki ga je občinski odbor zavzel.

V Kranju, dne 27. decembra 1934.

Predsednik: Franc Sirc. Tajnik: Kožman.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 0 50 D. Najmanjši znesek je 6 D.

Otomane, divane, modroce in vsa v stroko spadajoča dela Vam nudi najceneje ter se priporoča **Viktor Tonejc** tapetnik, v hiši g. F. Ažmana.

Akordne citre zamenjam za moško kolo. Udir Alojzij Predvor 33.

Prodaj „Mladiko“, „Kroniko“ in zanimivi roman „Sužnji“ vse iz l. 1934. Arh. Albin, Podlipozica 12. p. Medije — Izlake, Zagorje ob Savi.

Sobo skromno, čisto iščem za 15. januar v Kranju. Naslov v upravi.

Ugodna prilika. Vsled preureditve gledališkega odra se prodajo dobro ohranjene kolise za nizko ceno. Naslov se poišče v upravi lista.

Čistilnik prodaj po nizki ceni Cerkljanska kmetijska zadruga. Poišče se v Cerkljah št. 18

DENAR! — Kupim knjižice kranjske Mestne hranilnice. Plačam v gotovini. Naslov v upravi lista.

Za ženine!

Črne obleke Din 495
črne suknje „ 395

Velika izbira srajc in spodnjega perila, vsakovrstno blago za obleke, smučar, obleke.

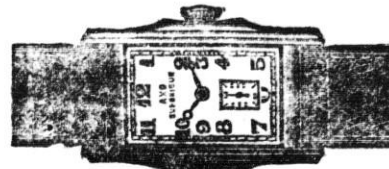
Tovarniška zaloga klobukov.

Albin Jazbec, Kranj

Tavčarjeva ulica 10

Največja trgovina z izgotovljenimi oblekami na Gorenjskem.

Samo Din 143.—

Št. 995. Elegantna KROM zapestna ura s finim pravim švicarskim Anker kolesjem, v kamnih tekoča

Din 143.—

Št. 996. Ista s svetlečim kazalnikom in kazalci

Din 154.—

Št. 912. Žepna ura Anker Remontoir, pravi švicarski stroj, lepo ohišje, zelo dobra

Din 35.—

Št. 913. Ista z radium svetlobo kazalnikom in kazalci

Din 45.—

Triletno pismono jamstvo. Nikak riziko. Zamenjava dovoljena, tudi se vrne denar.

Cenik zastoj in poštnine prosto.

H. Suttner, Ljubljana 9

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Sportniki pozor!

Smuči in sanke kupite najugodnejše pri **J. Dolencu - Stražišče** (poleg Gasilnega doma)

NOVO! Auto-sanke (z volanom in zavoro so veselje za tiste, ki ne smučajo. Vsak si s tem privošči mnogo zabave in svežega zraka. Auto-sanke so trajne! Cena je z ozirom na komplikacijo nizka (750 Din), plača se tudi z zameno različnega blaga. Po želji Vam jih izgotovim tudi ceneje po istem modelu. Resen kupec jih dobi tudi za poskusno vožnjo. Pohitite z nabavo auto-sank! V Jugoslaviji jih izdelujem samo jaz.

Se priporočam!

Postrežba točna in solidna!

Usnjarska in čevljarska zadruga

„Runo“

r. 3. 30. 3. v Tržiču priporoča sledeče lastne in zato najcenejše izdelke:

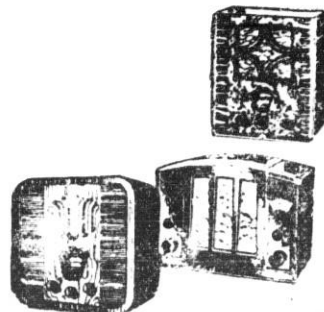
ovčine v raznih barvah, kozine za pletene sandale usnje za površnike, boks, ševro, juhtovino, galanterijsko usnje itd. Obiščite nas!

Ves svet je pod Vašo streho s Philips radio aparatom

katerega Vam dobavlja na mesečne obroke

Typo 961 A po Din 115.—
„ 940 A „ „ 165.—
„ 836 A „ „ 265.—

**B. ŠINKOVEC
KRANJ, Glav. trg**

“SUPER-INDUCTANCE”

**PHILIPS
RADIO**

Največja radio industrija sveta.

Ali ste si že priskrbeli za slabo vreme dobro obutev?

Najbolj močno izdelane gojzarje, smučarje, vsakovrstne škornje in lovske čevlje, kakor tudi najfineje izdelane čevlje za ples izdelujem po meri. Prhranili si boste v tej krizi denar in obvarovali si boste zdravje, ker boste nosili neprimerno obutev. Prepričajte se o dobri kvaliteti in naročite si po meri izdelano obutev le pri

Andr. Černilcu, Kranj, Kokr. pr. 40

Sprejemajo se vsakovrstna popravila.

Cene konkurenčne. Postrežba točna in solidna.